

Geachte mevrouw van Huffelen,

Gefeliciteerd met uw benoeming op het nieuwe Staatsecretariaat van Digitalisering (en Koninkrijksrelaties).

We lazen in de media dat het een nieuw beleidsterrein voor u is en u zich er nog in moet verdiepen. Daarnaast lazen we ook dat u wordt geroemd om uw kwaliteiten als bestuurder voor het inbrengen van ideeën. Wij nemen daarom graag de gelegenheid te baat om u te informeren hoe de sekswerkers aankijken tegen digitalisering. Met name op het gebied van surveillance, privacy en censuur zijn onze zorgen groot als gestigmatiseerde en gemarginaliseerde groep. Mocht u denken 'het is toch een legale branche' dan raden we u het rapport 'De Legale Façade' aan¹.

Graag nemen we met u door wat de WRS, de registratie van Bijzondere Persoonsgegevens, FOSTA-SESTA wetgeving, beleid mbt advertentieplatforms, webscraping, algoritmes, en gezichtsherkenning voor de seksbranche betekenen.

De WRS

De Wet Regulering Sekswork is een wet waar sekswerkers, hulpverleners, gezondheidswerkers, academici en juristen en ook instituties (zoals de Autoriteit Persoonsgegevens, de Raad van State, de Politiebond en Comensha) vele bezwaren over hebben geuit². De WRS houdt o.a. de verplichting voor sekswerkers om zich te registreren in een landelijke database. Behandeling van de WRS is in het nieuwe regeerakkoord opgenomen. Op het terrein van Digitalisering zijn er ernstige bezwaren tegen de verplichte registratie van sekswerkers in een aparte database.³

Registratie in een speciale (centrale) overheidsdatabase kent globaal 3 bezwaren:

- Het is een ineffectief middel, en vergroot daarnaast onveiligheid voor hen die zich niet kunnen of niet willen registreren, en stelt hen die zich wel laten registreren bloot aan de risico's van 'outing', chantage, stalking, en geweld.
- Een database volgt de regel dat als het kán lekken, dan zál het lekken, want elk computersysteem bevat zwakheden, vooral de menselijke. De overheid heeft een erg slechte trackrecord met het beschermen van hun datagegevens. Wanneer data eenmaal op straat liggen, zijn de gevolgen voor sekswerkers onomkeerbaar.
- Het is immoreel om een gestigmatiseerde groep te registreren. De redenering dat er wel meer beroepen zijn met vergunningen gaat niet op voor sekswork, zolang het werk niet is genormaliseerd. Bovendien gaat het bij registratie van andere beroepsgroepen, zoals bijv. artsen, niet om bescherming van de professional maar van de cliënt.

Bijzondere Persoonsgegevens

Voorbeelden van bijzondere persoonsgegevens zijn gegevens over iemands ras, gezondheidsgegevens en gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag, en vallen onder de bescherming van de AVG en het is in beginsel verboden ze te verwerken. Het professionele seksuele leven van een

¹ <https://sekswerkexpertise.nl/legale-facade-rapport/>

² <https://sekswerkexpertise.nl/internetconsultatie/>

³ <https://sekswerkexpertise.nl/reactie-wrs-de-overheid-en-ict-bepaald-geen-liefdesbaby-dec-2019/>

sekswerker is eveneens een bijzonder persoonsgegeven dat niet zonder een wettelijke doorbrekingsgrond mag worden verwerkt. Tot dit oordeel komt de Rechtbank in haar uitspraak van 29 augustus 2018.⁴ Op het verbod tot verwerking kan een uitzondering worden gemaakt wanneer dit “noodzakelijk is met het oog op een zwaarwegend algemeen belang”. Daarvoor moet het doel zwaarwegend zijn, moet het middel in redelijke verhouding met het doel staan (proportionaliteit), geschikt zijn om het doel te bereiken en moeten er geen andere, minder ingrijpende middelen zijn om het doel te bereiken (subsidiariteit). Juist daarover bestaat grote twijfel. Tenslotte moet er een (formele) wettelijke basis zijn en moeten er passende waarborgen zijn ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Het verbod op registratie van sekswerkers is staat nu onder druk door de motie van Wiersma (VVD). We verzoeken u om hier scherp op te zijn. Aan de verwerking van persoonlijke data van sekswerkers zijn ernstige risico's op negatieve effecten verbonden en zijn de gevolgen voor sekswerkers onomkeerbaar als hun gegevens openbaar gemaakt worden. Iedereen is tegen mensenhandel (het beoogde doel), maar dan moet het middel wel helpen. Niemand is gediend bij een database waar bij wijze van spreken 3 slachtoffers inzitten en 1000 sekswerkers die daardoor in gevaar komen.⁵

FOSTA-SESTA wetgeving

In de VS zijn in 2018 twee wetten⁶ aangenomen die de indruk wekken mensenhandel te willen bestrijden maar hebben geleid tot een ernstige beperking van vrije meningsuiting van sekswerkers, en de mogelijkheid zich te verenigen, en online klanten te werven. Veel platforms (met name de social media), die allemaal gehost zijn op VS grondgebied werven sindsdien sekswerkers. Helaas ervaren ook sekswerkers en hun organisaties op Nederlands grondgebied hier hinder van (zoals geblokkeerd worden of 'geshadowbanned', zonder enige uitleg door social media platforms). We vermoeden dat deze wetten zelfs de reden zijn waarom creditcard maatschappijen, zoals Visa, sekswerkers blokkeren. In 2019 is er nog de End Banking For Human Traffickers Act⁷ bijgekomen

Advertentieplatforms

Zelfstandig werkende sekswerkers ervaren veel onmacht op de advertentieplatforms⁸. Het ontwerp en beleid is meer in dienst van de klanten dan van de (betalende) adverterende sekswerkers. Vooral recensies van klanten op platforms zijn schadelijk voor de economische macht en de geestelijke gezondheid van sekswerkers. Formeel zijn dergelijke (tot personen te herleiden) recensies door de AVG niet toegestaan, maar bestaan ze toch én worden ze zelfs door de overheid aanbevolen aan klanten⁹. Omgekeerd moest een zogenaamde Fakerslijst offline gehaald worden volgens de AVG,

⁴ <https://blogbestuursrecht.nl/bijzonder-persoonsgegeven/>

⁵ https://www.tijdschriftvoorsexuologie.nl/media/k2/attachments/Vanwesenbeeck_et_al.pdf

⁶ FOSTA = Fight Online Sex Trafficking Act, SESTA + Stop Enabling Sex Traffickers Act, zie <https://stopsesta.org/>

⁷ https://d8dev.nswp.org/sites/default/files/fosta_briefing_note_2018.pdf

⁸ Op 8 november 2021 organiseerde ESWA haar 2e online Digitale Rechten Meet-up waarbij Dr. Kate Hardy en Camille Barbagallo hun recent gepubliceerde artikel presenteerde getiteld 'Hustling the Platform: Capitalist Experiments and Resistance in the Digital Sex Industry' presenteerden.

⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/prostitutie/vraag-en-antwoord/strafbaar-bij-afspraken-met-gedwongen-sekswerker>

terwijl dat een van de weinige manieren is die daadwerkelijk bijdragen aan de veiligheid voor zelfstandig werkende sekswerkers om slechte (zoals gewelddadige of niet-betalende) klanten te kunnen weren.

Webscraping

Het is ons gebleken dat het bedrijf WebiqQ alle sekswerkadvertentieplatforms via webcrawling/webscraping leeghaalt en de zo geworven informatie aanbiedt aan gemeenten. Ze hebben 1,2 miljoen afbeeldingen van 27 sekswerk-advertentieplatforms afgehaald, en de kans is groot dat ze daar 'facial recognition' op toepassen. Daarnaast hebben ze 260,000 advertenties, en 31,000 telefoonnummers in een database. Het wordt verkocht onder de noemer van bestrijden van mensenhandel, in de praktijk worden er vooral onvergunde thuiswerkende sekswerkers mee opgespoord, beboet en/of hun huis uitgezet. Mogelijk is WebiQ niet de enige aanbieder of hebben gemeenten hun eigen webcrawler gebouwd.

Hoewel het een 'anonieme dataset' wordt genoemd is een advertentie met een werknaam, een werktelefoon en een werkemailadres toch vaak te herleiden tot een fysiek persoon met een echte naam en adres. WebiQ kan hun opdrachtgevers notificaties in laten stellen, dat één persoon wordt gevolgd, ook kunnen ze printscreens van een individu aanleveren. Dat is iets anders dan een geanonimiseerde dataset aanleveren aan een gemeente, zoals ze beweren.

Het gaat hier om bijzondere persoonsgegevens, en er had dus ontheffing bij de AP (Autoriteit Persoonsgegevens) moeten worden aangevraagd (en die niet wordt gegeven getuige eerdere uitspraken van de AP¹⁰). Ook een 'goed doel' (lees: bestrijding mensenhandel) vereist een wettelijke basis en die ontbreekt.

Algoritmen

Algoritmen zijn niet meer weg te denken uit het dagelijks leven, maar ze zijn totaal niet transparant, ontberen gebrek aan toezicht, én kunnen vooroordelen bevestigen en leiden tot discriminatie. Sekswork is sterk gestigmatiseerd, en daarnaast is er een hoog aandeel van migranten, mensen van kleur, mensen met een slechte financiële positie, etc, factoren die de discriminatie in het algoritme nog meer kunnen versterken.

Het SyRI project (dat door de rechter werd verworpen) en het wetsvoorstel voor een Super-SyRI (de WGS, de Wet Gegevensverwerking door Samenwerkingsverbanden) zijn voorbeelden waar nog meer rampen zoals de Toeslagenaffaire uit kunnen voortkomen en waarin puur het gegeven van sekswerker zijn een negatieve invloed zal hebben op de algoritmes.¹¹

Gezichtsherkenning

Een biometrische scan van je gezicht raakt aan de menselijke integriteit, het is alsof je er een streepjescode op brandt. De EU werkt aan wetgeving rondom gezichtsherkenning in de publieke

¹⁰ Zie o.a. AP 28-7-2017, Beslissing op bezwaar gemeente Den Haag en Rb Den Haag, 12 maart 2018, zaaknr SGR

17/6323, Burgemeester Den Haag en de Autoriteit Persoonsgegevens

¹¹ <https://www.volkskrant.nl/wetenschap/desinteresse-in-technologie-kan-zomaar-leiden-tot-staatssurveillance~b08b348a/>

ruimte. Sekswerkers hebben uit diverse hoeken bevestiging gekregen dat er nu al gebruik van ‘facial recognition’ gemaakt wordt in gesloten systemen, terwijl er geen enkele openheid is over het gebruik ervan. De beantwoording van vragen over het gebruik van ClearView liet al zien dat er gebrek aan kennis en transparantie is. Zo worden sekswerkers gedwongen een foto van hun gezicht te uploaden naar een advertentieplatform in de wetenschap dat het OM beslag kan leggen op deze database. Mogelijk bevinden zich ook sekswerkers in de politiedatabase Catch¹². Gezichtsherkenning is een extreem ingrijpende technologie, en voor sekswerkers en andere gestigmatiseerde en gemarginaliseerde groepen geldt dit nog sterker.¹³

Aanbevelingen

- De technologische mogelijkheden die worden ingezet voor surveillance zijn een bedreiging voor sekswerkers. We willen maar één ding, en dat is veilig en gezond ons werk kunnen uitoefenen zonder bang te moeten zijn voor de overheid en de politie.
- Sekswerker(-activisten) hebben ervaring met uitbuiting, zelf of bij anderen die ze hebben geprobeerd te helpen. Dus zeg niet dat we niet begaan zijn met slachtoffers of alleen aan onszelf denken. We zijn juist de sleutel tot de oplossing en betrek ons dus bij beleid.
- ‘Slachtoffers’ en sekswerkers zijn niet per se compleet andere mensen. Het een sluit het ander niet uit, net zo min als slachtoffers van huiselijk geweld en getrouwde vrouwen elkaar uitsluiten. Veel sekswerkers hebben, mede door slecht beleid en stigma, ervaring met uitbuiting en andere vormen van geweld. Dus zet ons niet tegenover elkaar.
- Rechteloosheid en stigma vormen de basis voor uitbuiting en geweld. Verbetering van de positie van sekswerkers en bestrijding van geweld en uitbuiting zijn twee kanten van dezelfde medaille. De WRS en de Motie Wiersma gaan onze positie beslist niet verbeteren.
- Digitalisering is een tweesnijdend zwaard. Het stelt (met name) gemarginaliseerde groepen in staat zich te verenigen en eenvoudig met elkaar in contact te staan over de hele wereld. Tegelijkertijd is het een ‘weapon of mass destruction’ geworden door de ontstane surveillancemogelijkheden en richt dat zich juist tegen gestigmatiseerde en gemarginaliseerde groepen. Wij verzoeken u vriendelijk om in uw beleid de digitale rechten van sekswerkers daarom extra te beschermen.

Dank u wel voor het lezen. Mocht u een nadere toelichting willen dan geven we die natuurlijk graag. Wij wensen u veel succes met uw nieuwe functie.

Een kopie van deze brief sturen we ook naar Dilan Yeşilgöz, Ministerie van Justitie en Veiligheid.

¹² <https://www.nu.nl/tech/6121460/tienduizenden-mensen-mogelijk-onterecht-in-gezichtendatabase-van-de-politie.html>

¹³ <https://www.newstatesman.com/science-tech/2019/05/how-facial-recognition-is-being-used-to-target-sex-workers-2>

Namens:

De Adviseur Digitale Weerbaarheid voor sekswerkers (die zelf sekswerker is)

SAVE – www.savesexworkersrights.nl

TransUnited - <http://transunitedeurope.eu/>

Seksworks - www.seksworks.nl

SW Links – www.swlinks.nl

En ondersteund door:

PIC – www.pic-amsterdam.com

SekswerkExpertise – www.sekswerkexpertise.nl

Prostitution
Information
Center

